

Nhà nước và doanh nghiệp cần chung tay giải quyết vấn đề thiếu lao động trong ngành Dệt May, Da Giầy

NGUYỄN XUÂN DƯƠNG

Tổng Giám đốc Tcty May Hưng Yên

Đi dọc chiều dài đất nước từ Bắc vào Nam, nhất là ở các khu, cụm công nghiệp trong hầu hết các tỉnh, đâu đâu cũng thấy thông báo tuyển lao động, và nhiều nơi không tuyển được số lao động cần thiết cho nhu cầu sản xuất công nghiệp. Phải chăng số lao động trong độ tuổi lao động đã hết? Hay vì những lý do nào khác mà người lao động không muốn làm việc trong các công xưởng?

Là người quản lý một doanh nghiệp may - loại doanh nghiệp cần nhiều lao động, tôi đã đi tìm hiểu và xin thống kê một số vấn đề tác động đến tình trạng “thiếu” lao động hiện nay để tìm nguyên nhân và hướng giải quyết.

1. Thực trạng lao động ở nước ta hiện nay còn nhiều người thất nghiệp và thiếu việc

* Số lượng lao động thất nghiệp, không có việc làm thường xuyên hiện nay còn rất cao:

Theo số liệu thống kê qua cuộc điều tra dân số năm 2009 trên toàn quốc nói chung thì số người trong độ tuổi lao động từ 15-55 tuổi có tới gần 47,7 triệu người. Trong đó, số lao động không có việc làm thường xuyên chiếm tới 45%, phân bố chủ yếu ở khu vực nông nghiệp nông thôn và học sinh, sinh viên đã tốt nghiệp chưa kiếm được việc làm (Chưa kể hàng năm có thêm gần 1 triệu lao động sẽ bổ sung vào nguồn lao động này).

Như vậy, nguồn tài nguyên lao động đang chưa được sử dụng một

cách có hiệu quả. Cơ cấu “lao động vàng” của nước ta đang bị lãng phí.

Làm thế nào để số đông nguồn tài nguyên lao động cho hiệu quả?

2. Nguyên nhân của vấn đề thiếu lao động

Tại sao người lao động chưa tích cực tham gia vào sản xuất công nghiệp nói chung và ngành Dệt May, Da Giầy nói riêng?

Theo tôi có một số nguyên nhân sau:

2.1. Quan điểm quá coi trọng bằng cấp của người Việt Nam và kế hoạch đào tạo đại học, cao đẳng mất cân đối đã làm lãng phí tài nguyên lao động

Hiện nay, quan điểm của xã hội, của các dòng họ, gia đình Việt Nam quá coi trọng bằng cấp, họ coi vào đại học, cao đẳng gần như là con đường duy nhất để thành đạt, để không thua kém người khác. Quan điểm đó đã hướng phần lớn thanh niên sau khi tốt nghiệp trung học phổ thông đều tìm mọi cách vào đại học và cao đẳng.

Với việc mở rộng và giao chỉ tiêu của hệ thống đại học, cao đẳng từ công lập, dân lập đến tại chức như hiện nay thì mỗi năm có trên 400.000 học sinh được tiếp nhận vào hệ thống đào tạo đại học, cao đẳng và trung học chuyên nghiệp, chiếm khoảng gần 50% số người đến tuổi lao động hàng năm.

Trong 10 năm trở lại đây, số kỹ sư, cử nhân tốt nghiệp đại học, cao đẳng đã vượt xa nhu cầu sử dụng hiện tại của xã hội; nhưng chỉ tiêu được nhận vào các trường không những không giảm mà vẫn tiếp tục tăng, vẫn hút số học sinh phổ thông vào học. Vấn đề này không những làm giảm lực lượng lao động cung

cấp cho các cơ sở sản xuất công nghiệp mà còn gây lãng phí của cải của các gia đình và xã hội. Và một hệ lụy lớn sẽ phát sinh là nhiều “cô cữ”, “cậu cữ” khi không kiếm được việc làm sẽ trở thành những người ăn bám gia đình và xã hội, sẽ là mầm mống phát sinh tệ nạn xã hội vì nhàn cư vi bất thiện.

2.2. Thu nhập bất bình đẳng giữa các ngành nghề trong xã hội tạo ra tâm lý chọn việc, “chạy việc” và chờ thời cho lớp thanh niên hiện nay

Nhìn mặt bằng thu nhập hiện nay trong xã hội chúng ta đều thấy, trong khi ngành Dệt May phải cạnh tranh khốc liệt với thế giới để hội nhập, để tăng kim ngạch xuất khẩu, giảm nhập siêu cho đất nước, thì tiền lương bình quân năm 2011 chỉ đạt 3,9 triệu đ/tháng. Bên cạnh đó, có những ngành sản xuất kinh doanh độc quyền như: Điện, Dầu khí, Than khoáng sản, Viễn thông... hoặc đặc thù như Ngân hàng... thì làm không vất vả như Dệt May mà lương thì cao hơn từ 3-7 lần các doanh nghiệp Dệt May. Vấn đề bất bình đẳng trong thu nhập này đang tạo ra tâm lý chọn việc, chờ thời và “chạy việc” trong lớp thanh niên hiện nay.

2.3. Thu nhập nhiều cơ sở sản xuất chưa đủ hấp dẫn người lao động

Còn nhiều doanh nghiệp hiện nay trả lương cho người lao động dưới 3 triệu đ/tháng. Với mức lương ấy, người lao động làm sao đủ trang trải cuộc sống bình thường; với mức lương ấy sao tạo ra sức hút cho người lao động rời nông thôn đi làm công nghiệp?

Nhiều doanh nghiệp May ở các

khu vực có mức thu nhập từ 5 triệu đ/tháng trở lên thì vẫn tuyển đủ lao động.

Vì thế, vấn đề thiếu lao động ở các cơ sở sản xuất do mức lương thấp là vấn đề đương nhiên và đang rất phổ biến.

2.4. Điều kiện sống của người công nhân ở các khu công nghiệp quá khó khăn thiếu thốn

Hiện nay ở hầu hết các khu, cụm công nghiệp đều không có chung cư cho người lao động thuê, không có nhà trẻ để trông nom các cháu. Khi người lao động còn độc thân thì họ có thể khắc phục bằng cách thuê nhà trọ trong dân để đi làm, nhưng khi có gia đình riêng thì nhu cầu chỗ ở phải rộng hơn; khi có con thì chỗ ở lại cần rộng hơn nữa và còn phải thuê người trông con khoảng 1,5 triệu đ/tháng. Mọi thứ chi phí đều tăng, với đồng lương 2-3 triệu đ/tháng thì trang trải làm sao cho đủ được. Vì thế, nhiều nữ công nhân khi có con lại phải bỏ việc, bồng bế con về quê chịu cảnh tái nghèo.

Tuy nhiên, cũng có một số doanh nghiệp đã lo được chỗ ở, lo được trường mầm non cho con công nhân thì số lao động của họ cũng ổn định và ít biến động hơn. Còn lại thì tất cả còn đang trông chờ sự hỗ trợ của Nhà nước, của địa phương giúp cho người lao động?

3. Những kiến nghị và đề xuất

Để giải quyết những vấn đề trên, xin đề xuất và kiến nghị:

1. Nhà nước cần rà soát và siết lại chỉ tiêu đào tạo đại học và cao đẳng hàng năm phù hợp với tiến trình phát triển kinh tế của đất nước, để sớm khắc phục tình trạng “thừa thầy thiếu thợ”.

2. Đảng và Nhà nước cần có cuộc vận động hướng nghiệp cho toàn xã hội, các dòng họ, gia đình và nhất là thanh niên để loại bỏ tư tưởng quá coi trọng bằng cấp, coi thường lao động chân tay.

3. Nhà nước cần nhanh chóng thống nhất thang bảng lương, mức tiền thưởng (khi làm ăn có lãi), các loại phụ cấp cho tất cả các loại công việc, ngành nghề trong toàn quốc để loại bỏ sự bất bình đẳng, bất công về thu nhập như hiện nay.

4. Xây dựng các khu chung cư, các nhà gửi trẻ mẫu giáo cho các khu công nghiệp để bán hoặc cho thuê nhà và nhận gửi trẻ với giá thấp.

Khi Nhà nước còn thiếu vốn thì cần có ngay các chính sách hỗ trợ, khuyến khích các doanh nghiệp xây nhà chung cư cho người lao động bằng cách cấp mặt bằng, hỗ trợ vốn vay, ưu đãi thuế thu nhập doanh nghiệp để các doanh nghiệp tự xây dựng các khu chung cư nhà trẻ theo quy hoạch để phục vụ

chính người lao động trong doanh nghiệp của họ.

5. Khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư công nghiệp sạch, không gây ô nhiễm môi trường, với quy mô nhỏ, dùng nhiều lao động (như may mặc, giấy da, thêu ren), vào vùng nhiều lao động nông nhân để họ có thể vẫn ở tại nhà mà vẫn tham gia làm công nghiệp được. Vừa giảm chi phí cho người lao động, vừa công nghiệp hóa nông nghiệp, nông thôn một cách thiết thực nhất. Đồng thời cũng là thực hiện chủ trương “ly nông bất ly hương” mà Nhà nước đã đề ra và đã thực hiện thành công trong nhiều năm qua. Không nên đưa các doanh nghiệp loại này vào các cụm, các khu công nghiệp tập trung.

6. Các doanh nghiệp Dệt May, Da Giầy cần tăng cường đầu tư công nghệ kỹ thuật, thiết bị tiên tiến; đổi mới công tác quản lý, đào tạo nguồn nhân lực để vừa có thể tăng năng suất lao động, tiết kiệm chi phí để cạnh tranh và hội nhập sâu hơn vào thị trường thế giới, nhằm tăng thị phần của hàng Dệt May, Da Giầy Việt Nam; vừa tăng tiền lương, thu nhập cho người lao động, giảm thời gian làm thêm. Có như vậy mới tạo được sức hút giữ chân người lao động, xây dựng doanh nghiệp bền vững và góp phần đẩy mạnh tiến trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. ❖

Công đoàn Vinachem tổ chức gặp mặt cán bộ nữ công

Kỷ niệm 102 năm ngày Quốc tế Phụ nữ 8/3 và 1972 năm khởi nghĩa Hai Bà Trưng, trong 2 ngày (25-26/2/2012), tại Khu Di tích Lịch sử Tân Trào - Tuyên Quang, Công đoàn Công nghiệp Hóa chất Việt Nam (CĐ Vinachem) đã tổ chức gặp mặt các chị em là Trưởng ban nữ công, nữ Chủ tịch CĐ các đơn vị trong Tập đoàn Hóa chất Việt Nam (khu vực phía Bắc).

Nhân dịp gặp mặt, Ban chấp hành CĐ đã đánh giá lại hoạt động công tác nữ công của CĐ Vinachem năm 2011 và đề ra phương hướng hoạt động năm 2012, đồng thời ôn lại truyền thống vẻ vang của phụ nữ Việt Nam.

Sau buổi gặp này, chương trình gặp mặt cho các cán bộ nữ công khu vực phía Nam sẽ diễn ra tại Thành phố Hồ Chí Minh vào ngày 03/03/2012.

PV